

Mimořádné zasedání ÚV KSČ

Na mimořádném zasedání ÚV KSČ byla projednávána napjatá situace v zemi. Byla přijata rezignace členů předsednictva a sekretariátu ÚV KSČ a zvoleno nové vedení. Generálního tajemníka Miloše Jakeše nahradil ve funkci Karel Urbánek.

Stenografický záznam z mimořádného zasedání ústředního výboru KSČ 1989, listopad 24., Praha NA, KSČ-ÚV – zasedání, kart. 373

STENOGRAFICKÝ ZÁZNAM

NEKORIGOVANÉ, NEAUTORIZOVANÉ ZNĚNÍ
ZÁZNAM JE URČEN POUZE ADRESÁTU
NEROZMNOŽOVATI

PROSÍME O VRÁCENÍ DO 30. DUBNA 1990
VŠEOBECNÉMU ODDĚLENÍ ÚV KSČ

MIMOŘÁDNÉ ZASEDÁNÍ ÚV KSČ 24. LISTOPADU 1989

(Jednání zahájeno v 10.00 hodin)

Soudruh MILOŠ JAKEŠ:

Soudružky a soudruzí, především mi dovoluji, abych vás všechny srdečně uvítal na dnešním mimořádném zasedání ústředního výboru strany, které se koná ve velmi závažné době pro celý další vývoj naší strany i Československé socialistické společnosti. Proto k našemu jednání budeme muset všichni přistoupit s velikou odpovědností, náročností, s cílem, aby z tohoto sálu odešel ústřední výbor naprosto jednotný, aby naše strana měla jasná stanoviska, co dále dělat, aby socialismus se rozvíjel v Československu, aby ty překážky, které mu stojí v cestě, byly postupně odstraněny a naše strana znovu získala vážnost a autoritu, kterou zejména v posledních dnech ztrácela.

Chtěl bych říci, že toto zasedání svolalo předsednictvo ústředního výboru strany po hledání jiných cest řešení tohoto problému, ale ukazovalo se vzhledem k narůstajícímu napětí, že není v silách předsednictva ústředního výboru strany, aby mohlo přijmout takové opatření, které by odpovídalo této situaci, a že je nezbytné, aby situaci posoudil ústřední výbor naší strany a on to byl, kdo přijme potřebné závěry, a tyto závěry zabezpečí jednotný postup celé naší strany, povedou k upevnění její jednoty a akceschopnosti. Já bych řekl k obnovení její jednoty a akceschopnosti.

Doporučil bych nyní, abychom schválili některé procedurální otázky a sice schválili návrhovou komisi v tomto složení: Předseda soudruh Lenárt, členové - soudruzí Jozef Belokostolský - horník, Středoslovenský kraj, Danuše Bočová, Východočeský kraj, Anna Bušinová, Jihomoravský kraj, Josef Céza, Středočeský kraj, Josef Drábek, Severočeský kraj, Miloslav Dočkal, tajemník výboru pro stranickou práci v ČSR, Jana Fajmonová, Západočeský kraj, Jan Fojtík, tajemník ústředního výboru KSČ, Marie Grajčková, dělnice, Východoslovenský kraj, Eleonóra Hvizdošová, vedoucí dílny, Západočeský kraj, Jaroslav Klícha, ČSLA, Zdeněk Krč, Vladimír Krupauer - děkan vysoké školy, Jihočeský kraj, Stanislav Kubík, Praha, Michal Hocko, Severomoravský kraj, Ladislav Matoušů, Praha, Miroslava Němcová, předsedkyně ÚV ČSSZ, Ladislav Novotný, rektor Vysoké školy politické ÚV KSČ, Jaroslav Ondráček, horník, Ondrej Šaling, tajemník ÚV KSS, Jaroslav Tomašovič, elektrikář a Miroslav Zavadil. Jsou k této návrhové komisi nějaké poznámky, připomínky?

Soudruh JAROSLAV ONDRÁČEK (faktická poznámka):

Já navrhuji, vzhledem k situaci, která je, aby bylo dnešní zasedání od teď pro sdělovací prostředky uzavřeno. (Potlesk.)

Soudruh MILOŠ JAKEŠ:

Kdo je pro? (Potlesk.) Zvedněte ruku, kdo je pro? To je většina. Přijímá se návrh soudruha Ondráčka. Samozřejmě, soudruzi si tady musejí pořídít nějaké záběry.

Tak, soudruzi, ještě vám byl rozdán návrh publicity. Tedy s tímto rozdílem, jenž se týká publicity diskusních vystoupení. Souhlasíte, aby byl vypuštěn poslední odstavec ze strany první - nepublikovat diskusní vystoupení ve sdělovacích prostředcích? Kdo souhlasí? Kdo je proti? (Hlasuje se.) Nikdo. Návrh publicity ze zasedání je schválen s vypuštěním posledního odstavce na straně 1. Nyní bych prosil, aby se řízení jednání ujal soudruh Jan Fojtík.

ÚVODNÍ PROJEV GENERÁLNÍHO TAJEMNÍKA ÚV KSČ SOUDRUHA MILOŠE JAKEŠE

Soudružky a soudruzi, scházíme se na dnešním zasedání ústředního výboru strany za krajně vypjaté vnitropolitické situace. Již týden žije naše hlavní město v horečné atmosféře, provázené velkými demonstracemi. Postupně se napětí přenášelo i do dalších míst naší republiky. Otevřeně je třeba říci, že naše země se nachází na osudové křižovatce. Z toho vyplývá význam dnešního zasedání.

Rozhodli jsme se proto svolat toto zasedání. Je nezbytné odpovědně posoudit nastalou situaci, vyvodit patřičné závěry a zaktivizovat celou stranu. Sebekriticky musíme zhodnotit svoji činnost. Před dvěma roky jsme na 7. zasedání ústředního výboru rozhodli, že provedeme přestavbu jako revoluční pohyb k vyšší kvalitě socialismu. Soustředili jsme se v první řadě na ekonomickou reformu a demokratizaci života společnosti. Netajili jsme se tím, že přestavba je nový proces, při jehož realizaci budeme muset hledat nové cesty a nejednou upřesňovat linii a postup, že se můžeme dopustit chyb, nepřesností a omylů. Otevřeně jsme říkali, že děláme teprve první kroky, že jde o začátek obtížné cesty. Ve volbě tempa zásadních změn jsme byli vedeni snahou, aby při uskutečňování nezbytných změn nedošlo k narušování hospodářské a společenské stability. Příliš jsme také spoléhali na politickou pevnost a konsolidovanost naší společnosti a zároveň připustili zpomalení tempa přestavby, přestože to byly vážné varovné momenty, a že se zvedala kritika na přešlapování v realizaci přijatých opatření. Veřejnost oprávněně nabyла dojmu, že naši přestavbu provázelo a provází mnoho slov bez potřebných činů.

Předsednictvo ústředního výboru strany nezasahovalo vždy do tohoto vývoje včas a s nezbytným důrazem, což snižovalo ve straně a společnosti důvěru. Předsednictvo ústředního výboru nastolovalo otázky, které byly na plénech ústředního výboru, byla přijímána správná rozhodnutí, ale nepodařilo se je důsledně plnit, což snižovalo ve straně a společnosti důvěru strany. Musíme si přiznat, že jsme byli událostmi posledních dnů zaskočeni a nereagovali na ně tak účinně a aktivně, jak to doba vyžadovala. Tak se stalo, že strana je oslabena ve chvíli, která je z hlediska naší společnosti životně důležitá a pro další vývoj možná rozhodující. Ukazuje se také, že jsme podcenili působení našeho protivníka, vnitřních i vnějších protisocialistických sil. Nedocenili jsme zcela procesy v Polské lidové republice, Maďarské lidové republice a zejména pak v poslední době v Německé demokratické republice a jejich působení a vliv na naši společnost.

Situace, před níž dnes stojíme, je vážná. Jsme však přesvědčeni, že není bezvýchodná, je řešitelná, ale za podmínky, že strana přejde do protiofenzívy. Prokáže schopnost získat seriózním a citlivým přístupem většinu pracujících, včetně mládeže. Bude to složitý proces, není však důvod rezignovat a ztrácet sebevědomí. Komunisté se mohou hlásit jak k minulosti, tak i k současnosti. Životní úroveň lidu, sociální jistoty, stav ekonomiky i trhu přes různé problémy, jakkoliv to není nijak růžové, nejsou rozhodně špatné. Dosud jsme neztratili šanci dosáhnout rozvoje národního hospodářství, vědy a kultury, který Československu umožní držet krok se světem. Převážná většina našich pracujících chápe, že o našem osudu a budoucnosti rozhoduje jen a jen činorodá práce, iniciativa, tvořivost, podnikavost. Nepokoje, chaos, jakékoliv, byť jen krátkodobé stávky, zasáhnou-li pracoviště, by měly dalekosáhlé důsledky a vedly by k destabilizaci národního hospodářství. Přivodily by poruchy ve výrobě, dopravě a zejména trhu, což by se nutně projevilo v poklesu životní úrovně lidu.

Ti, co za každou cenu chtějí organizovat v pondělí generální stávku, i ti, kdož podléhají tlakům, by si měli uvědomit, k čemu všemu to může vést, jaké ztráty to může způsobit. Nejde jen o ztráty ekonomické. Je známo, že bořit je snažší než budovat, způsobit škody lze snadněji, než je napravovat. Dělat nepromyšlená a zbrklá rozhodnutí je lehčí, než se dobrat správných a rozumných řešení. Tuto pravdu je dnes na místě si připomenout.

Velký význam v eskalaci těchto událostí, klíčový význam měly události kolem 17. listopadu. Budeme se muset k nim vrátit. Důsledně je analyzovat a vyvodit poučení. Ne vše je možné dnes

zcela přesně určit. Bylo by krátkodobé přijít s unáhleným soudem. Nepovažujeme naprostou většinu účastníků demonstrací za nějaké protisocialistické elementy, zejména se to týká mládeže. Bylo by však na druhé straně naivní se domnívat, že po zásahu pořádkových sil dne 17. listopadu je jediným problémem v naší zemi způsob zásahu. Diskuse o tomto problému vyhovuje právě našim protivníkům. Ještě naivnější by bylo se domnívat, že socialismus ztratil svoje nepřátele ať již doma, či v zahraničí. Studentskému shromáždění u příležitosti 50. výročí pohřbu Jana Opletala předcházelo dlouhodobé úsilí našich vnitřních i vnějších nepřátel. Přípravě i vlastnímu průběhu demonstrace věnoval velkou publicitu západní sdělovací prostředky. Hlavní úlohu zde hrála Svobodná Evropa a Hlas Ameriky. Naši nepřátelé, jak je dnes již zřejmé, došli k názorům, že nastala vhodná doba pro otevřený střet s politickým systémem v naší zemi. Po řadě předchozích neúspěšných pokusech byl vybrán opozicí pro zahájení konfrontace právě 17. listopad. Toto výročí vytvářelo podmínky pro zneužití velkého počtu studentů a další mládeže, u níž je vždy záruka radikálnosti a největší pravděpodobnost k vyprovokování střetů se státní mocí. Již od samého začátku se akce bez vědomí většiny účastníků vyvíjela jako promyšlená a předem připravená protisocialistická provokace, což nedokázali ovlivnit ani oficiální organizátoři /akce byla oficiálně povolena/. Potvrzovalo to chování některých účastníků, transparenty, skandovaná hesla, která nemohla nechat nikoho na pochybách, že se nejedná o pietní akt. Oficiální program byl přerušen pískotem a skandováním nepřátelských hesel typu zrušte monopol komunistické strany, pověste všechny komunisty, zrušte armádu, státní bezpečnost, Lidové milice atp. Za této situace postupně narůstala agresivita shromážděných osob, která vyvrcholila při pochodu Prahou a zejména poté, co bylo pořádkovými jednotkami zabráněno demonstrujícím v dalším postupu do centra města. Národní třída a okolní ulice byly z tohoto důvodu uzavřeny pořádkovými jednotkami Veřejné bezpečnosti. Kolem 20. hodiny se v prostoru Národní třídy soustředily více než 3 tisíce osob, z nichž asi 1 tisíc neuposlechl výzev k rozchodu a opuštění prostoru, blokovali dopravu apod. Demonstrativně se posadili na vozovku a pokračovali v provolávání nepřátelských hesel. Ty výzvy k nim byly činěny nejméně 15krát, téměř hodinu měli účastníci demonstrace možnost vyklidit prostor. Po marných výzvách pořádkové jednotky přikročily k vytlačování davu. V průběhu tohoto bezpečnostního opatření došlo k šarvátkám mezi příslušníky a některými účastníky demonstrace, které se přešetřují, a jak jsem měl ráno rozhovor s prokurátorem Krupauerem, toto šetření není zatím ukončeno. Předem připravená kampaň, postavená na emocionálně působivém základě údajného úmrtí studenta Martina Šmída, na následky zranění způsobeného příslušníky SNB, jak se uvádělo, vedla k vyvolání velkých nepokojů mezi studenty a částí kulturní fronty a ke vnášení chaosu do vědomí široké veřejnosti útočící na podstatu našeho socialistického zřízení.

V sobotu dne 18. listopadu vydala skupina studentů, především z DAMU, prohlášení odsuzující zákrok pořádkových jednotek s výzvou k týdenní stávce studentů a pedagogů vysokých škol, k ustavení zvláštní vládní komise k přešetření zákroku bezpečnosti a další požadavky. Na to bylo reagováno pověřením prokurátora k prošetření události /provedl to soudruh Pitra/. K výzvě studentů na uskutečnění generální stávky dne 27. listopadu 1989 se připojila pražská divadla a divadla prakticky ve všech krajích Československa zastavením svých představení a předčítáním výzev před publikem.

V neděli 19. listopadu v odpoledních a večerních hodinách došlo k dalšímu pokusu o vyprovokování protispolečenského vystoupení a zákroku pořádkových jednotek v centru Prahy. Pořádkové jednotky nebyly nasazeny. Zabezpečovaly plynulost a bezpečnost silničního provozu. Do role mluvčího veřejnosti se postavila tzv. nová organizace sjednocující Občanské fórum. Cílem fóra bylo sjednotit nezávislé iniciativy a vypracovat společná prohlášení. Fórum řídil a rozhodující slovo v něm má Václav Havel spolu s některými bývalým mluvčími Charty 77. Kromě těchto a několika zástupců umělecké fronty jsou členy Občanského fóra i lidé, kteří sami sebe charakterizují jako síly, které po dlouhou dobu rozrušovaly režim. Pro své záměry získaly část pracovníků československých sdělovacích prostředků, kteří jednostranně informují o situaci se zjevnou snahou udržet napětí ve společnosti, stupňovat nedůvěru vůči straně, vládě a bezpečnostním orgánům, vtahovat další síly do protestních demonstrací.

Vznikla situace, která výrazně urychlila dlouhodobě připravovaný přechod tzv. Nezávislých seskupení k formování politických stran. Vývoj událostí ukázal, že domácí nepřátelé socialistického Československa, za výrazné podpory ze zahraničí, přešli k frontálnímu útoku za prosazení svých politických cílů. Aktivizovali a použili k tomu všech prostředků včetně zneužití mládeže k nátlakovým akcím.

Je třeba varovat před tím, aby byly dál rozvíjeny neodpovědné útoky na Sbor národní bezpečnosti, neboť destabilizace těchto složek by měla vážný dopad na vývoj situace. Stejně tak se to týká Československé lidové armády a zásadových postojů a obětavosti příslušníků Lidových milicí.

V širším kontextu tyto události obnažily naše slabiny v přístupech ke společenským reformám. Jejich naléhavost a neodkladnost je zcela evidentní. Na druhé straně nás musí vážně znepokojovat vyloženě protisocialistické aktivity určitých skupin. Vystoupily prakticky s požadavky na změnu společenského zřízení v naší zemi, ať už se to kryje dialogem, či jinými prohlášeními a názvy. Na adresu komunistické strany bylo toho na náměstích a v ulicích nejen v Praze řečeno v minulých dnech

nemálo hanlivého. Volalo se dokonce po fyzické likvidaci komunistů. Byli jsme svědky urážení a hanobení našich ideálů, nejhumánnějších ideálů, jaké kdy lidstvo vepsalo na svůj prapor. Vystupovali tak lidé, kteří se zároveň zaštitují frázemi o demokracii. Jak se ukazuje, znovu nastolují otázku, kdo z koho a využívají k tomuto cíli demonstrací jako nátlaku na orgány státní moci.

Předsedovi vlády Československa zaslali v těchto dnech představitelé Československé demokratické iniciativy, prosazující se jako nová opoziční politická strana, ultimativní dopis, v němž se doslova píše: „Kdybychom nyní požadovali pouze to, aby byly z Prahy staženy pohotovostní oddíly Veřejné bezpečnosti, které tu trvale jsou u Prahy a aby bylo okamžitě zastaveno policejní pronásledování, vyjádřili bychom pouze menší část toho, co je v této situaci nutně zapotřebí. Soudnost a svědomí velí, aby naše vláda odstoupila a ještě předtím umožnila přechod k demokratičtějšímu způsobu vlády. Žádáme, aby se to stalo k 25. listopadu 1989. Do této doby uskuteční rozhovory a na jejich základě uzavře dohodu o vytvoření přechodné vlády občanského soužití. Vláda občanského soužití má být potom vytvořena z těchto tří skupin - z představitelů vedení státu před srpnem 1968, představitelů nezávislé opozice a z nezkompromitovaných zástupců nynější vlády. Současná vláda ČSSR nechť ještě před svým odstoupením vydá ústavní zákon, jímž se k 1. únoru 1990 ukončí činnost Federálního shromáždění.“

Co jiného je to, než vyhrožování pučem v naší zemi. V souladu s tím jsou organizovány nátlakové akce, zejména ve sdělovacích prostředcích, které mají jitiřit společnost, zesilovat napětí a šířit nejistotu. Dělali jsme vše možné a nenašli jsme takové účinné politické prostředky usměrnit jejich činnost a prosadit objektivní informaci. O vysílání rozhodovali technici, kteří obsluhují vysílání, a určovali, která rezoluce bude vysílána, která nebude vysílána, zamlčovali tisíce rezolucí, které přicházely ze závodů, a v nichž se protestovalo proti tomu, co se v Praze děje, ale to však nebylo vysíláno. Vysíláno bylo to, co si přáli. Je tedy nezbytné, aby vláda přijala potřebná opatření a zabránila dalšímu zneužívání státních sdělovacích prostředků k provedení tohoto převratu. /Potlesk./

Nebereme a nechceme nikomu brát jeho přesvědčení. Jsme pro dialog založený ne na ultimátech, emocích a vášních, ale na rozumu. Klid a pořádek chceme zajistit politickými prostředky. Věříme, že v tomto směru nalezneme všeobecnou podporu. Chceme, aby v této zemi vládl rozum, kázeň, čínorodá práce, poctivost a čest. A ne brutální nátlak a manipulace. Jsme si vědomi vážnosti současné vnitropolitické situace, která vyústila do otevřeného boje o politickou moc ve státě, o další náš socialistický vývoj.

Jak jsem zdůraznili, Komunistická strana Československa chce řešit vzniklou situaci v rámci Ústavy Československa a platných zákonů. Pokud dojde k ohrožení zájmů socialistické společnosti, bezpečnosti a majetku občanů, musí být tyto zákonné prostředky využity. Uvolnit cestu k nezákonnosti by bylo nezodpovědné a krajně nebezpečné.

Neprodleně po našem zasedání musí stranické orgány a organizace aktivizovat všechny komunisty, získat poctivě smýšlející pracující a další občany na obranu socialismu, na podporu přestavby a demokratizace naší společnosti, která je určující podmínkou dalšího rozvoje socialismu v naší zemi. Taková setkání již v některých krajích a místech probíhají. Měli bychom vyzvat komunisty z dnešního zasedání nečekat, být všude tam, kde se lidé scházejí, diskutovat s nimi, mírnit emoce, hledat společnou řeč s cílem řešit problémy v zájmu lidí a socialismu. To nejdůležitější, před čím nyní stojíme, je učinit vše pro odvrácení generální stávky, pro plné obnovení výuky ve školách a pro normální chod v kulturních a sportovních zařízeních. Dnes mnozí z nich hovoří už ne o generální stávce, ale jako o zkoušce na generální stávku, poněvadž nejsou ještě dost přesvědčeni, že se k nim připojí většina závodů, a tudíž by pokračovali ve své eskalaci dál rozvracet a připravovali novou etapu své činnosti. To je - jestli se to nepodaří teď, pokusit se o to zítra, aby generální stávka byla.

Na komunistech, kteří pracují ve sdělovacích prostředcích, je v této souvislosti - je jich tam dost, ale bohužel jen málo z nich má zásadová stanoviska -, aby si byli vědomi odpovědnosti a v redakčních kolektivech působili, aby tyto prostředky pravdivě informovaly, a angažovali se v duchu politiky strany a Národní fronty. Koneckonců máme v této souvislosti dostatek zkušeností z roku 1968. Bezprostředně po zasedání ústředního výboru počítáme s tím, že jeho závěry projednají územní orgány. Další konkrétní úkoly jsou obsaženy v politickoorganizačním zabezpečení závěrů zasedání ÚV, které jste obdrželi.

Za jednu ze základních podmínek rozvoje demokracie považujeme existenci moderního socialistického právního státu. Návrh ústavy /jestli jste nedostali, tak jej dostanete/ se v nejbližších dnech předává po linii Národní fronty politickým stranám, společenským organizacím, církvím a poté bude předložen do všelidové diskuse. Každý bude mít možnost a právo o se k němu vyjádřit. K 28. říjnu příštího roku jsme předpokládali jeho projednání v zákonodárných sborech. A vyhlášení její platnosti. Současně se pracuje na návrzích zásad zákonů, které jsou tak potřebné, a vypracování je

třeba urychlit a sice o shromažďování, sdružování a petičním právu, které zaručí ústavní práva a svobody občanů v těchto citlivých oblastech. Je nezbytné, aby tyto zákony byly co nejdříve projednány ve Federálním shromáždění. Domnívám se, že to přispěje i k uklidnění situace. Urychleně bude na základě doporučení celostátní konference Socialistického svazu mládeže předložen a projednán návrh zákona o mládeži, v návaznosti i zákon o rodině. Doporučujeme, aby návrh nového zákona o vysokých školách byl znovu projednán v kolektivech vysokých škol, organizacích Socialistického svazu mládeže na těchto školách s tím, aby byla uplatněna a zapracována do návrhu nového zákona jejich stanoviska. Doporučujeme urychleně přijmout novelu nového zákona a uplatnit přitom již návrhy, které byly publikovány o zkrácení vojenské služby.

Doporučujeme vypracovat návrh nového volebního zákona a dali jsme podnět k přípravě nového tiskového zákona. K 1. lednu příštího roku navrhujeme, aby byli zvoleni soudci ústavního soudu, který je zakotven v ústavě, a ústavní soud začal pracovat. Svou činnost také započne správní soudnictví. Jsou to důležitá opatření k posílení právního charakteru našeho státu.

Vycházejíce z historického vývoje podporujeme další rozvoj Národní fronty jako základu našeho společenského systému. Jsme si vědomi, že z její práce je třeba vymýt formalismus a dosáhnout toho, aby se každá její organizace podle svého specifického postavení aktivně podílela na mnohotvárné činnosti Národní fronty. Musíme vidět i pokusy některých sil v druhých politických stranách vystoupit z Národní fronty. Jednáme s nimi o těchto otázkách. Jsme připraveni zahájit na všech úrovních otevřený dialog s různými iniciativami, ale s tím, že tento dialog přispěje k uplatnění všeho dobrého, co přispívá k rozvoji socialistické společnosti. Dialog považujeme za jednu ze základních norem procesu demokratizace, ale není to dialog statisiců na náměstích a ulicích. Zdůrazňujeme, že federální vláda i vlády národní jsou vládami Národní fronty, což se musí rozhodněji promítnout ve větším zastoupení ostatních politických stran v čele ministerstev i bezpartijních v jejich složení. Od národních vlád očekáváme, a bylo o tom jednáno, že předloží konkrétní návrhy na plné rozvinutí místní samosprávy prostřednictvím zejména místních a městských národních výborů. Doporučujeme, aby byla plně rozvinuta, posílena kontrolní činnost Federálního shromáždění, České a Slovenské národní rady. Zvýšit současně individuální práci poslanců a rozhodující činnost jejich předsednictev. Aktivizace vnitřního politického života a demokratizace společnosti musí vázat na aktivity v zahraniční

politice, uvolnění možnosti seznamovat se s životem a praxí v jiných zemích, v souladu se světovým vývojem a s důrazem na zapojení naší ekonomiky do mezinárodní dělby práce. Vycházíme přitom z toho, že každý občan má právo volného vycestování a návratu. Za tím účelem doporučujeme odstranit všechny zjevné i skryté byrokratické bariéry. Napříště jako jediný cestovní doklad musí postačovat platný pas.

Pokud jde o sociální a ekonomický rozvoj, prvořadým úkolem je důsledné zabezpečování ekonomické reformy, přijatých rozhodnutí k přestavbě hospodářského mechanismu. Tento proces jsme výrazně urychlili zavedením nových ekonomických pravidel od 1. ledna příštího roku. Toto zásadní opatření musí s věcným řešením problémů odstraňovat nahromaděné problémy naší ekonomiky, zajistit zvýšení její výkonnosti. Těmito otázkami včetně plánu na rok 1990 se bude zabývat prosincové zasedání ústředního výboru strany. Pozornost musíme soustředit k zajištění plynulosti chodu národního hospodářství, spolehlivého fungování dopravy, zlepšení služeb, zejména zdravotnictví, a k tomu byla přijata řada opatření, a aktivněji v duchu 15. zasedání ústředního výboru strany řešit ekologické problémy.

S mimořádnou pozorností je nutno zabezpečovat potřeby vnitřního trhu, který právě, pokud by pokračoval vývoj, jenž nastal, by byl velmi vážně ohrožen.

Úkoly, které řešíme, jsou úzce spojeny s celkovou mezinárodní situací kolem nás, zejména v Evropě. Středem pozornosti naší zahraničněpolitické aktivity jsou otázky evropské bezpečnosti a spolupráce. Pozice naší strany, Národní fronty a vlády jsou koncentrované podobě vyjádřeny v dokumentech Politického poradního výboru Varšavské smlouvy, které dávají rozhodující impulsy k příznivému mezinárodnímu vývoji. Očekáváme, že další impulsy přinese setkání soudruha Gorbačova s americkým prezidentem Bushem. Jsme pro upevňování politického charakteru Varšavské smlouvy, aby se postupně stala politicko-vojenským svazkem, který bude zdokonalovat formy a metody vzájemné součinnosti a mechanismus politické spolupráce.

Plně podporujeme další rozvoj mnohostranné a dvoustranné spolupráce v rámci Rady vzájemné hospodářské pomoci, neboť bez ní naše ekonomika nemůže existovat. Ať jsou představy některých lidí jakékoliv. Přestavba mechanismu socialistické integrace spojí výhodnosti plánovitosti s aktivním fungováním zbožněpeněžních vztahů, trhem a přispěje k intenzifikaci a efektivnosti národního hospodářství. Bereme v úvahu otevřený

charakter integračních procesů v rámci RVHP a jsme za rozsáhlou spoluprací s třetími státy a mezinárodními organizacemi. Vidíme v tom cestu pro postupné překonání rozkolů Evropy pro definitivní odstranění přežitků studené války. Na tomto základě sílí myšlenka společného evropského domu, k jehož výstavbě jako středoevropský stát chceme aktivně přispívat. Za nesprávné a dokonce nebezpečné pak považujeme snahu považovat myšlenku evropského domu se zasahováním do vnitřních záležitostí a destabilizací socialismu či se změnou společenského zřízení u nás. Zvláště nebezpečné jsou některé tendence žádající sjednocení obou částí - tedy Německé demokratické republiky a Německé spolkové republiky -, což by vedlo k vytvoření nového ohrožení naší země.

Soudružky a soudruzí, v současnosti je nejnaléhavějším úkolem podstatně zvýšit akceschopnost, upevnit jednotu strany opřenou o důvěru a podporu pracujících. Záleží to především na správném rozestavění schopných energických kádrů, na dalším omlazení a zkvalitnění stranických orgánů, především ústředního výboru a předsednictva. Dnes platíme za špatně chápanou stabilizaci kádrů, která je jednou z příčin našich současných problémů. Po 7. zasedání jsme provedli již celou řadu kádrových změn, na všech úrovních, dokonce vícekrát, což vyvolalo i určitou kritiku, že nemáme dostatečně jasnou koncepci. Většinou se to projevilo pozitivně, ale nemůžeme nevidět, že některé z nich nebyly zdařilé. Oprávněně se požaduje, aby do funkcí přicházeli noví lidé, všestranně připravení. To v současné době svědčí rozhodně o úspěchu celé naší politiky na všech úsecích. Přitom se neobejdeme ani bez zkušeností starších soudruhů. Na předsednictvu ústředního výboru jsme projednávali změny ve složení předsednictva a diskutovali jsme o řadě dalších kádrových otázek, které však pro nejasnost nemůžeme dnešnímu zasedání ústředního výboru předložit a doporučujeme je posoudit na příštím řádném zasedání ústředního výboru. Týká se to především vládních orgánů všech tří vlád. Tyto změny jsou vyvolány jednak danou situací a především však dohodami a žádostmi jednotlivých soudruhů, aby byli uvolněni z funkcí, které zastávají.

Chtěl bych přednést návrhy, ke kterým jsme dospěli. Doporučujeme na vlastní žádost uvolnit z funkce člena předsednictva ústředního výboru strany soudruha Gustáva Husáka a soudruha Aloise Indru se sdělením, že se to netýká jejich státních funkcí. Chtěl bych při této příležitosti vysoce ocenit práci těchto soudruhů. Jejich pevné postoje, jejich obrovskou pracovitost, úsilí, které vynakládali po celý svůj život k tomu, aby strana splnila své historické poslání, a aby se upevnil socialismus v naší zemi. Je třeba tedy ocenit tuto práci a popřát

jim, aby dál a ve zdraví se mohli zúčastňovat těch funkcí, které jsou jim svěřeny k plnění těch úkolů, které vzejdou i z tohoto zasedání. /Potlesk./

Na vlastní žádost z funkce člena předsednictva a tajemníka - člena sekretariátu ÚV KSČ uvolnit soudruha Karla Hoffmanna. Je třeba říci, že tuto žádost podal už před několika měsíci, my jsme to v předsednictvu, z důvodu bych řekl, že jsem se chtěli k tomu vrátit později, neprojednávali. Dále doporučujeme z funkce členky sekretariátu uvolnit soudružku Miroslavu Němcovou v souladu s návrhem, který předkládáme.

Za členy předsednictva ÚV KSČ doporučujeme zvolit soudruha Miroslava Zajíce, tajemníka ÚV KSČ, a došli jsme k závěru, že členem předsednictva ústředního výboru by mohl být soudruh František Graif, bohužel soudruh Graif říká, že definitivně pro nemoc nám tuto funkci odmítá převzít. Je třeba, aby se sám osobně vyjádřil, a pak budeme muset hledat doplnění dělníka na dnešním nebo příštím zasedání ústředního výboru strany. Do funkce kandidátky předsednictva ústředního výboru navrhuje soudružku Miroslavu Němcovou. Kádrové návrhy vám budou předány, takže bych nechtěl podrobně charakterizovat tuto situaci. I soudruhu Hoffmannovi bych chtěl poděkovat za jeho dlouholetou práci, zastával vysoké stranické funkce, státní funkce, dlouhou dobu byl předsedou Ústřední rady odborů, zvláště tato práce byla vysoce oceněna, a nyní dlouhou dobu dělá i tajemníka ústředního výboru strany. Tolik tedy k návrhům, ke kterým jsme dospěli, a které vám předkládáme k posouzení na dnešním zasedání ústředního výboru strany.

Soudružky a soudruzi, chtěl bych před ukončením své zprávy, která samozřejmě nemohla obsahovat všechny momenty naší práce, s přihlédnutím k tomu budoucímu zasedání, s přihlédnutím k tomu, že řada otázek je rozhodnuta a je třeba je jen důsledně plnit, říci, že proces projednávání těch otázek v předsednictvu ústředního výboru, jež se týkají těchto dnů, byl nelehký. Ta nelehkost vyplývala především z jedné důležité zásady, které se chceme dále držet - nepoužít mocenských prostředků. Řešit politickými prostředky, samozřejmě s určitým administrativním tlakem, jež představují zákony této země. Ty nemůžeme porušovat. Od těch nemůžeme ustupovat. Když platí, tak je třeba je dodržovat. Chtěl bych říci závěrem, že to není v dějinách této země poprvé, kdy se komunisté musí znovu ucházet o důvěru lidu. Získáme ji, když se k lidem znovu obrátíme s jasným, otevřeným stanoviskem, hlavně pak s příkladem v práci, životě a přesvědčivými činy. My, kteří máme nejvyšší zodpovědnost, musíme udělat vše pro to,

abychom se ke komunistům, všem občanům mohli bez studu podívat do očí. Setkal jsem se s řadou komunistů, s řadou lidí v tyto dny. Se slzami v očích hovořili o tom, jaká je situace v naší straně a v naší zemi. Jak mnozí komunisté, kterým dodnes věřili, do včera věřili, i ve vedoucích funkcích na pracovištích, se začali obracet, jak se ukázalo, že chtějí něco jiného, než je vyhlášená politika strany. Stalo se tak v nemalé míře i v oblasti školství. Víme, že tu panovaly určité vášně a emoce. Stalo se tak zejména v oblasti kulturní fronty, zvláště pak v našich divadlech. Stalo se tak u studentů. My nechceme, aby z těchto událostí byly vyvozeny, řekl bych, závěry za to, že se zúčastnil manifestace, že se zúčastnil stávky atd. My chceme vysvětlit tyto otázky. Získat lidi. Nesmíme otálet, ztrácet čas. Určitý jsme už ztratili, bohužel. Musíme pracovat s nejvyšší mírou odpovědnosti. Dosáhnout uklidnění atmosféry naší společnosti. Vytvořit podmínky pro další rozvoj socialismu. Je to možné? Je to možné za jediného předpokladu. Když upevníme jednotu celé strany, zvýšíme její akceschopnost a upevníme její spojení s lidem. Tedy krátce řečeno, když budeme dál dělat čestnou a poctivou politiku a postupovat v duchu osvědčené zásady „Čelem k masám“.

Soudruh JAN FOJTÍK:

Děkuji soudruhu Jakešovi. Soudruzí, je tady zpráva, že ze 148 členů ÚV KSČ je přítomno 139. Omluveno je 9. Soudruh Colotka v zahraničí, soudruh Havlín nemocen, soudruh Jenerál v zahraničí, soudružka Margita Klimešová se dosud nedostavila, soudruh Milan Kozák nemocen, soudruh Viliam Kožík v zahraničí, soudruh Ludvík v zahraničí, soudruh Pezlár v zahraničí, soudruh Saul v zahraničí.

Z 58 kandidátů ÚV KSČ je přítomno 56, omluveni 2. Soudružka Barlová je předem omluvena, soudruh Miloslav Zíka je nemocen.

Mám zde přihlášky do diskuse, tak jak jsme je dostali. Hlásí se o slovo soudruh Josef Říman, předseda ČSAV. Prosím, aby se ujal slova. Další se připraví soudruh Ondráček, Východočeský kraj.